

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
**Federalni zavod
za statistiku**

Referentni metapodaci u Euro SDMX Metadata Structure (ESMS)

	Statistika umrlih osoba (DEM-2), 2018
1. Kontakt	
1.1 Nadležna institucija	Federalni zavod za statistiku
1.2 Nadležna organizaciona jedinica	Sektor za statistiku stanovništva i društvene statistike Odsjek za statistiku stanovništva i registar
1.3 Kontakt osoba	1) Jasmina Velić 2) Emina Ajkunić
1.4 Funkcija kontakt osobe	1) Šef Odsjeka za statistiku stanovništva i registar 2) Stručni savjetnik za demografske analize i projekcije
1.5 Kontakt poštanska adresa	Zelenih beretki 26, 71 000 Sarajevo
1.6 Kontakt e-mail adresa	1) jasmina.velic@fzs.ba 2) emina.ajkunic@fzs.ba
1.7 Broj telefona	1) Šefa Odsjeka +387 33 407 028 2) Stručnog savjetnika +387 33 407 029
1.8 Broj faksa	+387 33 226 151
2. Podaci o ažuriranju metapodataka	
2.1 Datum posljednje potvrde validnosti metapodataka	
2.2 Datum posljednje objave metapodataka	
2.3 Datum posljednjeg ažuriranja metapodataka	
3. Prezentacija statistike	
3.1 Opis metapodataka	Osnovni cilj provođenja statističkog istraživanja o umrlim osobama (Dem-2) jeste dobivanje podataka o broju umrlih osoba u godišnjoj periodici i praćenje kretanja serije podataka, kao i stvaranje osnova za analizu kretanja po svim prikupljenim obilježjima. Ovim istraživanjem obezbjeđuju se ulazni podaci za izračun osnovnih demografskih pokazatelja.
3.2 Klasifikacije koje se koriste u istraživanju	Šifarnik država – ISO 3166, Šifarnik općina i naseljenih mjesta Bosne i Hercegovine, Klasifikacija zanimanja - KZ BiH 2008 usklađena sa ISCO-08, Međunarodne klasifikacije bolesti, povreda i uzroka smrti – deseta revizija
3.3 Sektor obuhvaćenog istraživanja	

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
**Federalni zavod
za statistiku**

Referentni metapodaci u Euro SDMX Metadata Structure (ESMS)

3.4 Statistički koncepti i definicije	- starost umrle osobe (izvedena varijabla - navršene godine starosti), - prebivalište/boravište umrle osobe, - bračno stanje, - državljanstvo, - nacionalna-etnička pripadnost, - vjera, - školska sprema, - status u aktivnosti, - status u zaposlenosti, - mjesto smrti, - uzrok smrti, - vrsta nasilne smrti, - vanjski uzrok smrti, - vrsta nesretnog slučaja.
	Po konceptu „uobičajenog stanovništva“ osoba se smatra stanovnikom onog mjesta u kojem sama (u slučaju samačkog domaćinstva/ kućanstva) ili s članovima svog domaćinstva/kućanstva provodi najveći dio svog vremena, odnosno dnevni odmor, nezavisno od toga gdje ima prijavljeno prebivalište. Smrt je stalni prestanak svih znakova života u bilo koje vrijeme nakon što se desilo rođenje (prestanak vitalnih funkcija bez mogućnosti oživljavanja). Ova definicija isključuje mrtvorođenja koja se posebno definiraju. Umrlo dojenčadi smatraju se djeca koja su umrla prije navršene prve godine života. Uzrok smrti je ona bolest, bolesno stanje ili povreda koja za posljedicu ima smrt ili je pridonijela smrti, kao i okolnosti nesretnog slučaja ili nasilja koje su takve povrede prouzrokovale. Uzroci smrti razvrstani su prema Međunarodnoj klasifikaciji bolesti, povreda i uzroka smrti - Deseta revizija.
3.5 Statistička jedinica	Svi upisani u matičnu knjigu umrlih.
3.6 Statistička populacija	Umrle osobe koje su registrovane u matičnoj knjizi umrlih kod matičnih/mjesnih ureda.
3.7 Referentno geografsko područje	Entitet Kanton Općina Naseljeno mjesto.
3.8 Vremenska pokrivenost	od 1996
3.9 Bazni period	Nije primjenljivo.
4. Jedinica mjere	broj umrlih osoba
5. Referentni period	Prethodna godina
6. Institucionalni mandat (ovlaštenje)	

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
**Federalni zavod
za statistiku**

Referentni metapodaci u Euro SDMX Metadata Structure (ESMS)

6.1 Pravni akti i drugi sporazumi	Zakonski i pravni temelj za provođenje predmetnih aktivnosti je sadržan u Zakonu o statistici u Federaciji BiH ("Službene novine FBiH" br. 63/03 i 9/09), te u Planu provođenja statističkih istraživanja od interesa za Federaciju BiH i u Četvrogodišnjem Programu. Članom 17. Zakona o statistici je propisano da se statistička istraživanja provode u vremenu određenom četvrogodišnjem Programom i razrađenim godišnjim Planom rada za budžetsku godinu. Pravilnik o načinu pregleda umrlih, te utvrđivanja vremena i uzroka smrti („Službene novine Federacije BiH", broj 79/13); Zakon o matičnim knjigama („Službene novine Federacije BiH", br. 37/12 i 80/14),
6.2 Razmjena (posredovanje) podataka	Protokol o razmjeni podataka između Federalnog zavoda za statistiku i Zavod za javno zdravstvo FBiH, dostavljanje podataka Agenciji za statistiku BiH
7. Povjerljivost	
7.1 Povjerljivost - politika	Statističku povjerljivost određuju članovi 36-42 Zakona o statistici U FBiH (Sl.novine FBiH, br.63/03 i 9/09). Navedena oblast je u potpunosti usklađena sa EU regulativama kojima se reguliše povjerljivost statističkih podataka.
7.2 Povjerljivost - postupanje sa podacima	Svi zaposlenici Federalnog zavoda za statistiku dužni su se pridržavati Zakona o statistici u Federaciji Bosne i Hercegovine: Član 37. - "Tokom prikupljanja, obrade i distribucije statističkih podataka Federalni zavod i drugi zakonom ovlašćeni organi i ustanove poduzeće sve neophodne mjere organizacione, regulatorne, upravne i tehničke prirode koje su potrebne da se zaštiti povjerljivost podataka od nedozvoljenog pristupa, objavljivanja i korišćenja u druge a ne u statističke svrhe." Član 38. - „Osobe koje imaju pristup povjerljivim podacima moraju se pridržavati odredbi ovog zakona i nakon prestanka radnog odnosa." Člana 39. - „U svrhe obavljanja naučno-istraživačke djelatnosti Federalni zavod i ovlašćeni organi za poslove statistike mogu, na osnovu pisanog zahtjeva, davati individualne podatke, bez da se iz tih podataka može direktno ili indirektno prepoznati individualna izvještajna jedinica. O korištenju statističkih podataka iz stava 1. ovoga člana sklapa se poseban ugovor na osnovu kojeg se korisnik obavezuje, pod materijalnom i krivičnom odgovornošću, da će statističke podatke koristiti samo u svrhu koja je navedena u zahtjevu, da ih neće davati na uvid i korištenje neovlaštenim osobama te da će ih nakon upotrebe uništiti. Federalni zavod i ovlašćeni organi za poslove statistike vode evidenciju o korisnicima iz stava 2. ovoga člana i svrsi za koju su statistički podatci dati na raspolaganje."
8. Politika diseminacije	

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
**Federalni zavod
za statistiku**

Referentni metapodaci u Euro SDMX Metadata Structure (ESMS)

8.1 Kalendar objavljivanja	Kalendar objavljivanja je dostupan na web stranici Federalnog zavoda za statistiku krajem decembra tekuće godine za cijelu narednu godinu. U njemu korisnici mogu naći informacije o datumu objavljivanja podataka, broju statističkog izdanja, nazivu publikacije, vrsti statističkog izdanja i razdoblje na koje se odnosi.
8.2 Pristup kalendaru objavljivanja (link)	http://fzs.ba/wp-content/uploads/2019/01/KALENDAR-PUBLICIRANJA-2019.pdf
8.3 Pristup korisnika	Postojeći pravni okvir, definiran Zakonom o statistici u Federaciji Bosne i Hercegovine, određuje osnovne ciljeve i principe funkcioniranja zvanične statistike, kojima se Zavod ovlašćuje da proizvodi visokokvalitetnu zvaničnu statistiku i da je nepristrasno, nezavisno i blagovremeno učini dostupnom svim korisnicima istovremeno. Podaci dobijeni statističkim istraživanjima objavljuju se na web stranici Zavoda u statističkim publikacijama (http://fzs.ba/index.php/publikacije/) i u bazi podataka (http://www.px-web.fzs.gov.ba/).
9. Učestalost diseminacije podataka	Godišnje.
10. Dostupnost i razumljivost	
10.1 Saopćenja	Mjesečno saopćenje "Prirodno kretanje stanovništva i brakovi" - prvi rezultati http://fzs.ba/index.php/publikacije/saopcenjapriopcenja/stanovnistvo-i-registar/
10.2 Publikacije	1) "Mjesečni statistički pregled FBiH": http://fzs.ba/index.php/publikacije/ 2) "Federacija BiH u brojkama" http://fzs.ba/index.php/2016/09/07/federacija-bih-u-brojkama/ 3) "Kantoni u brojkama" http://fzs.ba/index.php/2016/09/29/kantoni-u-brojkama/ 4) Tematski bilten „Demografska statistika " http://fzs.ba/index.php/publikacije/godisnji-bilteni/stanovnistvo-i-registar/ 5) "Statistički godišnjak/ljetopis Federacije BiH" http://fzs.ba/index.php/publikacije/statisticki-godisnjaciljetopisi/ 6) Gender publikacija "Žene i muškarci u Federaciji BiH" http://fzs.ba/index.php/httpfzs-baindex-php20170110gender-statisika-zene-i-muskarci-u-federaciji-bih/
10.3 On-line baza podataka	On-line baza podataka nije dostupna korisnicima podataka statističkog istraživanja o umrlim osobama.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
**Federalni zavod
za statistiku**

Referentni metapodaci u Euro SDMX Metadata Structure (ESMS)

10.4 Pristup mikro podacima	Članom 39. Zakona je propisano: "U svrhe obavljanja naučno-istraživačke djelatnosti Federalni zavod i ovlašteni organi za poslove statistike mogu, na osnovu pisanog zahtjeva, davati individualne podatke, bez da se iz tih podataka može direktno ili indirektno prepoznati individualna izvještajna jedinica. O korištenju statističkih podataka iz stava 1. ovog člana sklapa se poseban ugovor na osnovu kojeg se korisnik obavezuje, pod materijalnom i krivičnom odgovornošću, da će statističke podatke koristiti samo u svrhu koja je navedena u zahtjevu, da ih neće davati na uvid i korištenje neovlaštenim licima te da će ih nakon upotrebe uništiti. Federalni zavod za statistiku i ovlašteni organi za poslove statistike vode evidenciju o korisnicima iz stava 2. ovoga člana i svrsi za koju su statistički podaci dati na raspolaganje." U skladu sa navedenom odredbom Zakona se i provodi procedura za dobijanja mikro podataka.
10.5 Drugo	Ne postoje druga sredsta diseminacije izuzev već navedenih.
10.6 Dokumentacija o metodologiji	METODOLOGIJA PROVOĐENJA STATISTIČKIH ISTRAŽIVANJA O PRIRODNOM KRETANJU STANOVNIŠTVA I UPUTSTVO ZA MATIČARE o popunjavanju statističkih izvještaja DEM–1 (o rođenju) DEM–2 (o smrti) DEM–3 (o vjenčanju) DEM–4 Pregled upisa u matične knjige , Federalni zavod za statistiku, 2017. godina http://fzs.ba/index.php/klasifikacije-i-metodologije/english-metodologije/stanovnistvo-i-registar/
10.7 Dokumentacija o kvalitetu	IZVJEŠTAJ O KVALITETU – Statistika umrlih osoba, 2018
11. Upravljanje kvalitetom	
11.1 Osiguranje kvaliteta	FZS slijedi preporuke o organizaciji upravljanje kvalitetom date u Kodeksu prakse europske statistike CoP, i implementira smjernice date u Okviru za osiguranje kvaliteta europskog statističkog sistema (QAF).
11.2 Procjena kvaliteta	
12. Relevantnost	

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
**Federalni zavod
za statistiku**

Referentni metapodaci u Euro SDMX Metadata Structure (ESMS)

12.1 Korisničke potrebe	Ključni korisnici podataka statistike umrlih osoba su: - javni sektor (Agencija za statistiku BiH, Vlada Federacije BiH, Federalni zavod za programiranje razvoja, Zavod za javno zdravstvo Federacije BiH, Agencija za ravnopravnost spolova i Gender centri entiteta, lokalna uprava), - poslovni subjekti (društvene organizacije i udruženja), - nauka, istraživanje i obrazovanje (obrazovne ustanove, instituti i druge istraživačke ustanove, biblioteke, studenti, učenici), - opća javnost, - mediji (RTV kuće i printani mediji), - strani korisnici (Eurostat, UNDP, UNFPA, UNICEF, strane istraživačke institucije, obrazovne ustanove i strani studenti, ambasade stranih država, strani mediji).
12.2 Zadovoljstvo korisnika	Ne obavlja se posebno istraživanje zadovoljstva korisnika ovim istraživanjem.
12.3 Kompletnost podataka	
13. Tačnost i pouzdanost procjene	
13.1 Opća tačnost procjene	
13.2 Greška uzorkovanja	Ne primjenjuje se uzorkovanje
13.3 Neuzoračka greška	Ne primjenjuje se uzorkovanje
14. Pravovremenost i tačnost objave	
14.1 Pravovremenost	Konačni podaci se objavljuju u junu tekuće godine za prethodnu godinu u skladu s Kalendarom objavljivanja statističkih podataka FZS za tekuću godinu.
14.2 Tačnost	0 dana
15. Usklađenost i uporedivost	
15.1 Uporedivost - geografska	Podaci za Federaciju BiH se spajaju sa podacima za drugi entitet Bosne i Hercegovine i za Brčko Distrikt BiH te se tako dobiveni podaci za državni nivo koriste za usporedbu sa zemljama evropskog statističkog sistema.
15.2 Vremenska uporedivost	Provođenje statističkog istraživanja o umrlim osobama prisutno je dugi niz godina. Godišnji podaci o umrlim osobama koje je izradio Federalni zavod za statistiku dostupni su od 1996. godine.
15.3 Usklađenost - cross domain	
15.4 Usklađenost - interna	Prvi rezultati za godinu objavljuju se u mjesecu februaru, dok se konačni podaci objavljuju u mjesecu junu.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
**Federalni zavod
za statistiku**

Referentni metapodaci u Euro SDMX Metadata Structure (ESMS)

16. Troškovi i opterećenje	Godišnji operativni troškovi za provođenje istraživanja o statistici umrlih osoba iskazuju se kroz materijalne troškove i broj utrošenih sati rada zaposlenih u Federalnom zavodu za statistiku. Federalni zavod za statistiku ne raspolaže podacima u ukupnom godišnjem opterećenju izvještajnih jedinica (u satima i/ili finansijskim pokazateljima), jer podatke dobija od službi za statistiku za područje kantona, koji direktno rade sa izvještajnim jedinicama. Mjere za smanjivanje troškova i opterećenosti mogu biti: - smanjenje broja kontakata sa izvještajnim jedinicama insistiranjem na kvalitetu popunjavanja izvještaja i - korištenje elektronskih evidencija matičnih knjiga umrlih, u cjelini ili dijelom. Prelazak na novi način prikupljanja podataka zahtijeva dodatni angažman osoblja Odsjeka za statistiku stanovništva i registar, IT osoblja, službi za statistiku za područje kantona i izvještajnih jedinica, uspostavljanje zaštite podataka i razvoj cjelokupne organizacijske mreže novog načina provođenja istraživanja.
17. Revizija podataka	
17.1 Revizija podataka - politika	Nije planirana niti provedena revizija podataka.
17.2 Revizija podataka - praksa	
18. Statistička obrada	
18.1 Izvor podataka	Statističkim istraživanjem o statistici umrlih osoba obuhvaćene su umrle osobe registrovane u matičnim knjigama u Federaciji Bosne i Hercegovine, a odnose se na referentnu godinu. Za ovo istraživanje koriste se administrativni izvori podataka – matični/mjesni uredi u Federaciji Bosne i Hercegovine.
18.2 Učestalost prikupljanja podataka	Mjesečno.
18.3 Prikupljanje podataka	Mjesečno - podaci se prikupljaju pomoću obrazaca Dem-2 i Potvrde o smrti u papirnoj formi.
18.4 Validacija podataka	Kontrole se odnose na provjeru računske ispravnosti popunjenih podataka i logičkih veza između pojedinih obilježja. U program za unos podataka postavljene su dozvoljene vrijednosti za tražene varijable koji se provjeravaju tokom unosa podataka. Svaki odgovor koji se nađe izvan dozvoljenih vrijednosti se provjerava i koriguje, a kada je to potrebno kontaktira se izvještajna jedinica.
18.5 Kompilacija podataka	U pojedinim slučajevima neophodno je uraditi imputacije nedostajućih podataka pri čemu se koriste raspoloživi podaci sa obrasca DEM-2 i Potvrde o smrti. Ukoliko podaci za određene varijable nisu popunjeni i podatak se nije mogao prikupiti, podatak je označen kao „nepoznato“.
18.6 Prilagođavanje	Na podacima statističkog istraživanja o umrlim osobama ne radi se sezensko prilagođavanje.
19. Komentar	